

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าแผนการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ แต่ฉบับที่ออกมาต่างก็มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กไทย ซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษาได้วางไว้ว่า “มุ่งพัฒนาชีวิตประชาชน ให้มีความสุขและอยู่ดีกินดี มีความสำนึกในความเป็นไทย รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนการปรับตัวในสังคม เน้นลักษณะนิสัย ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีระเบียบวินัย การจัดการศึกษาในแต่ละระดับจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ กล่าวคือให้ความรู้และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 1) ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง เป็นการปฏิรูปปรับเปลี่ยน โฉมหน้าไปสู่การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนาคือดี เก่งและมีความสุข เนื่องจากการศึกษาต้องมีภาพ 3 ภาพ ได้แก่ สมรรถภาพ คุณภาพ และสุขภาพ สมรรถภาพ หมายถึง ความเก่ง ความรอบรู้ คุณภาพ หมายถึง การมีความรู้คู่คุณธรรม และสุขภาพ หมายถึง การมีพลานามัย ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ การศึกษาจะต้องช่วยขยายองค์ความรู้ให้กับคนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับหน้าที่ความรับผิดชอบ บางคนมีความรู้ทางวิชาการดี แต่ขาดทักษะในการทำงาน จึงจำเป็นต้องขยายทักษะองค์ความรู้เป็นประสบการณ์ในการฝึกหัดปฏิบัติ (ประยูร ธมฺมจิตโต. 2541: 14)

การศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในโรงเรียนที่จะทำให้งานต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ กระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศในรูปแบบต่างๆ เป็นแนวในการจัดการศึกษา วิเคราะห์ และปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพผู้เรียน วัฒนธรรม และความต้องการของชุมชน ดังนั้น การเรียนรู้จะเกิดจากการได้มีประสบการณ์ตรงด้วยการแก้ปัญหา ทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาส่วนรวม การสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ต่อความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการแสดงออกของนักเรียน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และความคิด จะเกิดขึ้นได้ภายใต้ข้อจำกัดของ

ความสามารถของผู้เรียน โดยมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เป็นตัวจุดประกาย การเรียนรู้ในหลายมิติ ในปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการพัฒนาที่ขาดสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุกับจิตใจ ทำให้สังคมมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อยู่ตลอดเวลา และส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ผู้ที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์สังคมได้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่ดี และมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมเพียงพอ สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2551: 6)

นอกจากนี้สภาพปัจจุบันในสังคมไทยชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันน่าเป็นห่วงจากกระแสวัตถุนิยมซึ่งกระทบกระเทือนถึงคุณธรรม จริยธรรมของประชาชนโดยตรง และในส่วนของบริบทสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชน โรงเรียน ฯลฯ ยังขาดการทำหน้าที่พัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ มีความไม่พร้อม ขัดแย้ง ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาในหลายด้าน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้เป็นคนดีมีศีลธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีหลายมาตราที่กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรม ดังมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม

ดังนั้นย่อมเป็นที่ตระหนักดีว่า เมื่อสถานศึกษารับนักเรียนเข้าศึกษาในสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาแก่นักเรียนทั้งใน และนอกโรงเรียน ให้ครบถ้วนตามกระบวนการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อพัฒนาให้มีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ พากเพียร ชยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้เพื่อเสริมสร้างให้การจัดการศึกษาสมบูรณ์สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อันมุ่งฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รู้จักประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น จนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้บรรลุยังประสิทธิผลอย่างแท้จริงจึงต้องกำหนดเป็น

เป้าหมายของงานกิจการนักเรียน ซึ่งการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโรงเรียน ประการหนึ่งเนื่องจากเป็นกระบวนการอันต่อเนื่องและสานสัมพันธ์ร่วมกันของฝ่ายบริหาร ด้วยเป็นงานที่ผู้บริหารของโรงเรียนจำเป็นต้องรับผิดชอบร่วมกันเพราะเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียน จนออกจากโรงเรียนไป (สมพิศ ให้งาม. 2550: 1-5)

งานกิจการนักเรียนนับเป็นงานสนับสนุนที่ช่วยส่งเสริมให้งานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดบริการต่างๆ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ควบคุม แก้ไข และช่วยลดและ ขจัดปัญหาของนักเรียน อันจะทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้มีพัฒนาการสูงสุดเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนเอง ในด้านต่างๆ เช่น ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการความเป็นผู้นำผู้ตาม รู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีจิตใจที่มั่นคง สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับคนในวัย เดียวกัน และวัยแก่กว่าได้ สร้างค่านิยมที่เหมาะสม มีพัฒนาการทางด้านเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา ต่อ โรงเรียน และต่อชุมชน และสามารถที่จะดำรงตนได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ที่จะทำให้งานด้านนี้ดำเนินการไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยการร่วมมือกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน สนับสนุนและส่งเสริมงานกิจการ นักเรียนร่วมกันกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย จัดทำเป็นแผนงานและโครงการบริหารงานด้านนี้ ในแต่ละปีการศึกษาให้ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2548: 22)

ดังนั้นจึงเห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนคืองานส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไข ความ ประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจของสวนดุสิตโพล "...ซึ่งเด็กขาดทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์ จุดด้อยการศึกษาไทย ขณะที่ครูสะท้อนปัญหาหนักอก ภาระงานมากจนไม่มีเวลาเตรียมการสอน..." สวนดุสิตโพล" มหาวิทยาลัย ราชภัฏสำรวจความคิดเห็นของ "ครู" ทั่วประเทศ จำนวน 2,508 คน เรื่อง "การศึกษาไทย" ในสายตา "ครู" สรุปผลคือ เมื่อถามถึง "จุดเด่น" ของ "การศึกษาไทย" ณ วันนี้ ร้อยละ 31.86 เห็นว่า มีการนำเทคโนโลยีที่ ทันสมัยเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น ร้อยละ 24.78 มีการพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อ เตรียมพร้อมก้าวสู่ความเป็นสากล/ก้าวสู่อาเซียน ร้อยละ 16.81 มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ร้อยละ 15.93 เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้เรียนและมีความ เท่าเทียมกัน และร้อยละ 10.62 รัฐบาลให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนด้านการศึกษา เช่น นโยบาย เรียนฟรี แจกแท็บเล็ต ขณะที่ "จุดด้อย" ของ "การศึกษาไทย" ร้อยละ 30.36 เห็นว่า เด็กไทยยังขาดทักษะ ทางด้านการคิดวิเคราะห์ อ่อนเรื่องภาษา ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ร้อยละ 29.32 หลักสูตรการเรียนการ สอนมีการปรับเปลี่ยนบ่อย ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสับสน ร้อยละ 16.96 เด็กไทยไม่มี ระเบียบวินัย/ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เคารพเชื่อฟังครู ร้อยละ 12.49 บางวิชาเด็กไม่

สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน และร้อยละ 10.87 การขาดแคลนครู/คุณภาพของครูผู้สอน/สอนไม่ตรงกับที่จบมา

เมื่อถามถึง “ครู” ณ วันนี้ ร้อยละ 35.07 เห็นว่า มีภาระงานมากทั้งงานสอนและงานเอกสาร/การทำผลงานวิชาการ/ไม่มีเวลาให้กับเด็ก ร้อยละ 20.90 กระตือรือร้น ตั้งใจใฝ่หาความรู้พัฒนาตนเองให้ทันกับยุคสมัยและเทคโนโลยีต่างๆ มากขึ้น ร้อยละ 19.41 ความรักในวิชาชีพ/ความเป็นครูไม่เหมือนเมื่อก่อน ทำงานเชิงธุรกิจมากขึ้น เช่น รับสอนพิเศษ ร้อยละ 14.94 เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ/เป็นผู้ให้ความรู้ ให้การอบรมสั่งสอนที่ดีกับเด็ก และร้อยละ 9.68 ยังคงมีภาระหนี้สิน/เงินเดือนค่าตอบแทนต่างๆ ยังไม่เพียงพอ เมื่อถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา 3 อันดับแรก ร้อยละ 29.36 เห็นว่า ต้องมีความรอบรู้ รู้จริง สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา ร้อยละ 24.77 มีลักษณะเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ เข้าอกเข้าใจครูด้วยกัน และร้อยละ 17.43 ถูกการเมืองเข้าครอบงำหรือแทรกแซงเห็นแก่ผลประโยชน์มากเกินไป

ขณะที่นักเรียน ณ วันนี้ ร้อยละ 37.74 ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจบททบทวนบทเรียน หลงกับสิ่งยั่วยุ เช่น ดิเดเกม ความบันเทิงต่างๆ รองลงมา ร้อยละ 32.45 สนใจที่จะเรียนรู้เรื่องสื่อและเทคโนโลยีมากกว่าให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นไทย และร้อยละ 11.92 ไม่เคารพเชื่อฟังครู ขาดระเบียบวินัย ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เมื่อถามถึง “ผู้ปกครอง” ณ วันนี้ ร้อยละ 35.23 ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน ปล่อยให้เป็นภาระของทางโรงเรียน ร้อยละ 32.95 คาดหวังให้บุตรหลานได้เรียนโรงเรียนดีๆ มีชื่อเสียงเพื่ออนาคตที่ดีของบุตร หลาน และร้อยละ 14.77 รักและตามใจบุตรหลานในทางที่ผิด ให้แต่เงินและวัตถุเพื่อชดเชยที่ไม่มีเวลาให้ อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงหลักสูตร ณ วันนี้ ร้อยละ 44.12 เห็นว่า ยังไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและปรับเปลี่ยนบ่อย ร้อยละ 22.08 มีเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไป/มุ่งเน้นการเรียนตามตำรามากกว่าลงมือปฏิบัติจริง และร้อยละ 13.23 ต้องมีความชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับการมุ่งสู่อาเซียน ส่วนการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 29.90 เห็นว่า เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด เป็นหลักสูตรเดิมๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ร้อยละ 27.83 ครูไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการเรียนการสอน ขาดการเตรียมพร้อม มีเวลาน้อย และร้อยละ 16.49 ยังคงมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เมื่อถามถึง “ปัญหาหนักอก” ที่ครูอยากบอก ร้อยละ 29.28 ภาระงานของครูมีมากเกินไป ต้องทำหลายหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการเรียนการสอน ร้อยละ 25.16 เรื่องขวัญและกำลังใจ เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ ความก้าวหน้าต่างๆ ของครู ร้อยละ 22.52 เด็กไม่สนใจเรียน ไม่เชื่อฟังครู มีพฤติกรรมก้าวร้าว ประพฤติตัวไม่เหมาะสมมากขึ้น (ทีมข่าวการศึกษา. 2556: 12)

จากที่กล่าวมาพบปัญหาการจัดการศึกษาอยู่หลายประการโดยเฉพาะเรื่องวินัยนักเรียนพบว่าเด็กก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมแสดงออกที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนด้วยการก่อเรื่องต่างๆ ตามความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น เด็กพวกนี้ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาท มีเรื่อง

ขัดแย้งกับเพื่อน รังแกเพื่อน ชอบการทุบตี เตะต๋อย ทำท่าย ทำลายสิ่งของ ทั้งของตัวเองและส่วนรวม พุดจาไม่สุภาพ ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ อวดดี ไม่เชื่อฟัง นิสสัยหยาบคาย ขณะเรียนหนังสือชอบก่อวุ่นในชั้นเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักจะเป็นที่รังเกียจของสังคม เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มักเรียกว่า เด็กเถร ด้วยสาเหตุดังกล่าวได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความสนใจทำการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรม เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยมุ่งหวังที่จะได้ข้อมูลที่เป็นจริง และเพื่อให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนที่ผ่านการประเมินรูปแบบที่มีความเหมาะสม และมาตรฐานความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีหรือไม่ อย่างไร และมีองค์ประกอบใดบ้าง
3. รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่สร้างขึ้นจากการวิจัยนี้ มีความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอน 1 ศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยดำเนินการดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 302 คน

2. การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ รวม 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขั้นตอน 2 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยดำเนินการดังนี้

1. การยกย่องรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีดังนี้

1.1 สังเคราะห์และวิเคราะห์สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

1.2 ตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบ โดยขอคำปรึกษาจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

1.3 ปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

2. นำไปการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อวิพากษ์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ด้วยวิธีการสังเกต และสัมภาษณ์ เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

3. ปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ต่อไป

ขั้นตอน 3 ประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

การวิจัยในขั้นตอน 3 เป็นประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู

และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี จำนวน 302 คน (ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเดิม ในขั้นตอน 1)

นิยามศัพท์เฉพาะ

วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคม ความสามารถของบุคคล ในการกระทำและควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังและเป็นพฤติกรรมที่เกิดจาก สำนัญสำนึกขึ้นมาเองซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีงามที่มีอยู่ในตัวบุคคลเกิดจากการได้รับการอบรม ปลูกฝัง ของมนุษย์ด้วยความสมัครใจและมุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่ดีงามแม้จะมีสิ่งรบกวนหรือภายในตนเอง พฤติกรรมก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงโดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะต้องไม่ขัดกับระเบียบของสังคมด้วย

การส่งเสริมวินัยนักเรียน หมายถึง การพัฒนานักเรียนให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ใน ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับของสถานศึกษา และสังคมได้อย่างเหมาะสม

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการ ตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้ รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียน หมายถึง องค์ประกอบในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การแบ่งทรัพยากร 3) การกระตุ้นและจูงใจ 4) การประสานงาน และ 5) การประเมินผล

1. การวางแผน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความมีวินัยของ นักเรียน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการส่งเสริมความมีวินัยนักเรียน มีการประชุมคณะครู เพื่อวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมความมีวินัยนักเรียน และกำหนดบุคลากรรับผิดชอบงานส่งเสริมความมี วินัยอย่างชัดเจน อีกทั้งมีการจัดหาเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวินัยนักเรียน

2. การแบ่งทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความมีวินัย ของนักเรียน ได้แก่ การจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีการรณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้าง วินัยนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีวินัย ส่วนด้าน การแบ่งทรัพยากรอีกทั้งมีการจัดเผยแพร่สื่อประเภทต่างๆ ที่มีเนื้อหาในการส่งเสริมคุณธรรมแก่ ประชาชนทั่วไป

3. การกระตุ้นและจูงใจ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความมี วินัยของนักเรียน ได้แก่ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความมีวินัยในตนเอง การให้ขวัญและ กำลังใจแก่นักเรียนที่มีความประพฤติเรียบร้อย และให้ความสำคัญโดยมอบหมาย ภารกิจให้บุคลากรที่

รับผิดชอบอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งมีการกระตุ้นให้ครอบครัวหรือผู้ปกครองมีการอบรมความมีวินัยให้แก่บุตรหลาน

4. การประสานงาน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน ได้แก่ การประสานกับคณะครูในโรงเรียนให้เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนของการส่งเสริมความมีวินัยนักเรียน และการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนให้เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนของการส่งเสริมความมีวินัย และการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานีตำรวจ ชุมชนให้เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมความมีวินัยนักเรียน

5. การประเมินผล หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน ได้แก่ การกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน การยอมรับข้อเสนอแนะจากบุคลากรเกี่ยวกับผลการประเมินผล และจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมความมีวินัยนักเรียนต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ อีกทั้งมีการนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดโครงการอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้ทางด้านการบริหารการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. ได้แนวทางในการพัฒนาและการบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551
3. ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีความเหมาะสม สามารถนำไปเผยแพร่ และเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา นำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์การเสริมสร้างวินัยนักเรียนตามแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

แนวคิดของ พอล (Paul. 1995: 25-26) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูโดยสมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Education Association) ได้รายงานไว้ว่า สิ่งที่ทำทนายครูมากที่สุดและยังเป็นการบีบคั้นครูมากที่สุด คือ “การจัดการกับระเบียบวินัยของห้องเรียน” (Managing Classroom Discipline)

แนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick. 1959: 53) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ ให้แก่นักเรียน 2) เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 3) เพื่อเพิ่มพูนความสนใจ ความถนัดของนักเรียนรายบุคคล 4) เพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน 5) เพื่อพัฒนาความต้องการของนักเรียน 6) เพื่อส่งเสริมวินัยในตัวเองให้นักเรียน 7) เพื่อให้โอกาสนักเรียนทำ กิจกรรมร่วมกับสังคม 8) เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจความสนใจและความถนัด และ 9) เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

แนวคิดของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators-AASA. 1955: 17-22) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 3) การกระตุ้นและจูงใจ (Stimulating) 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การประเมินผล (Evaluating)

แนวคิดของ นิวแมน (Newman. 1950: 4-5) เสนอกระบวนการบริหาร ไว้ 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organize) การจัดหาทรัพยากร (Assembling Resources) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุมงาน (Controlling)

แนวคิดของ แคมป์เบลล์ และแรมเซเยอร์ (Campbell; & Ramseyer. 1974: 189) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักการบริหารไว้ 5 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาวิเคราะห์เหตุการณ์และปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุด
2. การกำหนดแผนงานและโครงการ
3. การกระตุ้นและส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. การประสานงานระหว่างบุคลากรของหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
5. การประเมินผลงาน เป็นการติดตามผลและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบตามแนวคิดของ คีฟวีส (Keeves. 1988: 561-565)

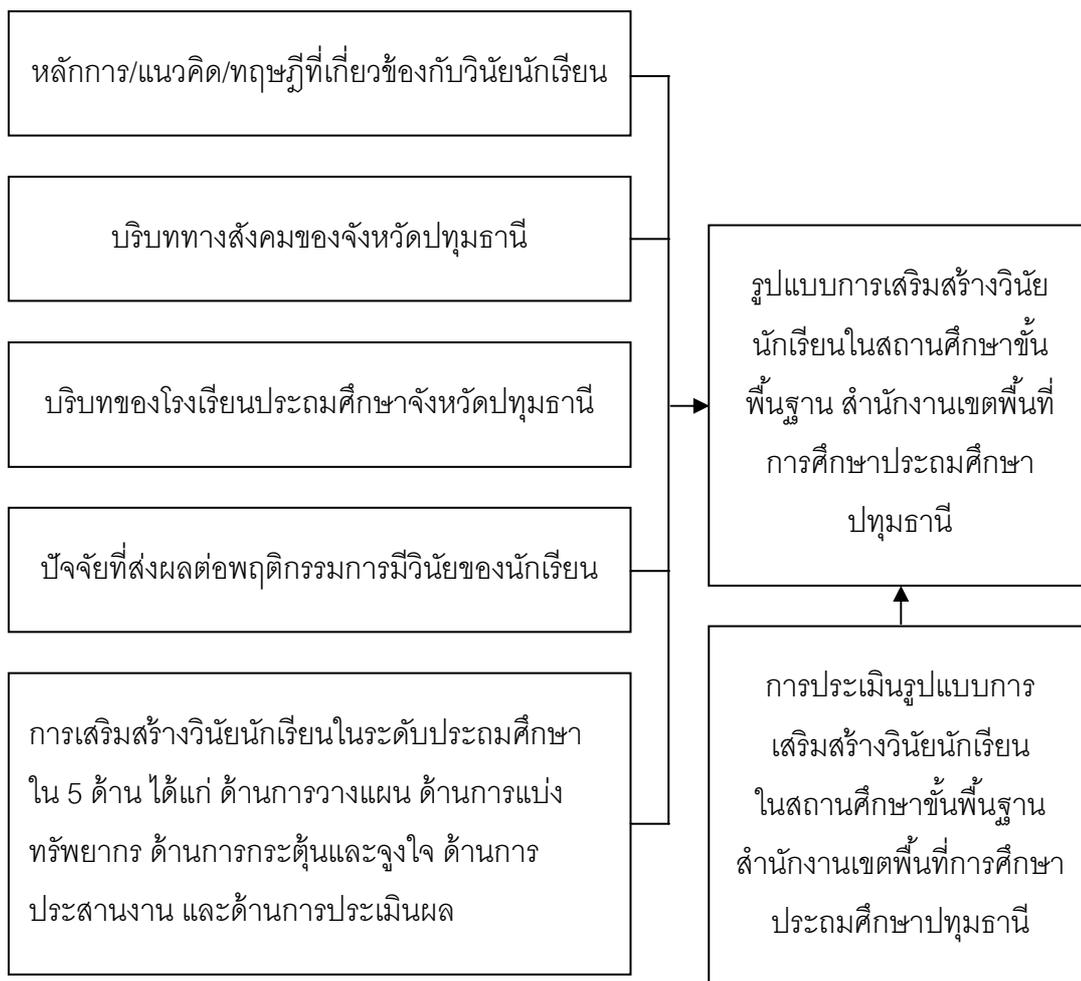
จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ต่อไป

3. การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดเทคนิค เดลฟาย (Delphi Technique) ในการสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และแบบสอบถาม (Questionnaire) จากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

4. ตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบ และปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำไปตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ต่อไป

การกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากแนวคิดและทฤษฎีของ พอล (Paul. 1995: 25-26); เฟรดเดอริค (Frederick. 1959: 53); สมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (1955: 17-22); นิวแมน (Newman. 1950: 4-5); แคมป์เบลล์ และ แรมเซเยอร์ (Campbell; & Ramseyer. 1974: 189) และคีฟฟ์ส (Keeves. 1988: 561-565) จากนั้นได้นำหลักการ แนวคิดต่างๆ มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นเองจากความคิดและประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยนอกจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการแบ่งทรัพยากร 3) ด้านการกระตุ้นและจูงใจ 4) ด้านการประสานงาน และ 5) ด้านการประเมินผล ผู้วิจัยขอเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย